

Józefa Kostek, *Jakubowski Stanisław* [w:] Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, pod red. Anny Siciak, na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej

Stanisław Jakubowski (1885–1964), grafik, malarz, pedagog, badacz prasłowiańszczyzny

Ur. 14 kwietnia 1885 r. w Kosowie k. Kołomyi w rodzinie skromnego pracownika sądowego Antoniego Jakubowskiego i Wiktorii z Hładkich. Szkołę ludową ukończył w Bohorodczanach, a następnie kontynuował edukację w gimnazjum w Stanisławowie. Naukę przerwał z powodu trudnych warunków materialnych rodziny po śmierci ojca. W latach 1903–1906 uczył się stolarstwa i tokarstwa w Szkole Przemysłu Drzewnego w Stanisławowie oraz jako eksternista w tamtejszym seminarium nauczycielskim. W okresie tym rozpoczął też działalność konspiracyjną.

W latach 1907–1911 studiował malarstwo w ASP w Krakowie u Teodora Axentowicza, Stanisława Dębickiego i Leona Wyczółkowskiego. Po ukończeniu studiów, w lutym 1912 r., podjął pracę nauczyciela w Przemyślu. 20 listopada t.r. zawarł związek małżeński z Eugenią Moszoro, z którego to związku przyszedł na świat syn Kazimierz. W II gimnazjum, z ukraińskim językiem wykładowym, prowadził gabinet rysunku, a od początku 1914 r. nauczał tam także j. francuskiego. W czerwcu 1914 r. zdał na UJ państwowy egzamin kwalifikacyjny uprawniający do nauczania rysunku w szkołach średnich. Okres I wojny światowej spędził w Przemyślu kontynuując pracę pedagogiczną, społeczną oraz artystyczną. Prowadził także badania nad dziejami i wierzeniami ludów słowiańskich czerpiąc z nich inspirację dla swej twórczości.

Od 1912 r. działał w TPN w Przemyślu, a od 1916 stał się członkiem jego Zarządu. Na posiedzeniu założycielskim Komitetu Archiwum Wojennego (31.07.1916) otrzymał funkcję sekretarza. W czerwcu 1917 został wybrany do ścisłej dyrekcji muzeum TPN jako II wicekustosz. W zakresie swoich kompetencji miał konserwację eksponatów,

zwłaszcza obrazów, rysunków i grafiki. W r. szk. 1918/1919 był nauczycielem w gimnazjum w Rzeszowie. W 1919 r. opuścił Przemyśl i przeniósł się, wraz z rodziną, na stałe do Krakowa. Tam uczył początkowo w gimnazjum VIII, a od 1925 do 1933 roku w gimnazjum VII.

W 1931 r. PAU przyznała artyście nagrodę za działalność badawczą i dorobek artystyczny. Od 1933 r. był na emeryturze, mimo to kontynuował pracę pedagogiczną i społeczną. Był prezesem Towarzystwa Artystów Grafików, członkiem Towarzystwa Sztuk Pięknych, Towarzystwa Miłośników Książki i Miłośników Exlibrisu. Współpracował z czasopismami „Dziś i Jutro” oraz „Sztuki Piękne”. Od 1938 r. prowadził zajęcia w Państwowym Instytucie Sztuk Plastycznych. Podczas II wojny światowej uczył tam malarstwa i rysunku na tajnych kursach. Następnie w latach 1943–1950 pracował jako rysownik-konserwator w Muzeum Archeologicznym PAU w Krakowie. Od 1946 związał się z krakowską ASP, w której prowadził zajęcia z miedziorytnictwa, emalierstwa oraz konserwacji papieru. W 1958 r. uzyskał na niej stopień docenta.

Jako artysta zajmował się początkowo snycerstwem, potem malarstwem, eksperymentując w różnorodnych technikach, a od 1914 r. jego twórczość koncentrowała się na grafice (drzeworyt i różnego rodzaju techniki metalowe), którą często wzbogacał kolorem. Tematykę jego prac zdominowały zainteresowania Słowiańszczyzną oraz historią ornamentu, zwłaszcza ludowego. Jest autorem m.in. tek graficznych *Bogowie Słowian* (Przemyśl ok. 1920, Kraków 1933), *Teka prasłowiańskich motywów architektonicznych* (Kraków 1923), *Kraina słowiańskich baśni* (Kraków 1929), oraz licznych obrazów, w tym 33 akwarel z cyklu „Bogowie Słowian”; zajmował się także z powodzeniem małymi formami graficznymi, w tym exlibrisami oraz grafiką książkową. Projektował polichromie dla kościołów w Izdebniku (1932) i w Koziegłówkach (1947/1948), wykonał olejny obraz Matki Bożej dla kościoła w Kargowie. Autor podręcznika *Odnawianie zniszczonych druków* (Kraków 1947) oraz

innych prac: *Kult Iszтары a popielnice twarzowe* (Kraków 1937), *Pismo i mowa Etrusków* (Kraków 1938) i licznych artykułów, rozpraw, recenzji z dziedziny archeologii i ornamentyki. W rękopisie pozostała praca „Geneza i symbolika ornamentu ludowego w Polsce”.

Swoje prace wystawiał w Polsce i za granicą (Anglia, Kanada, Francja, Indie, Jugosławia, Niemcy).

Zmarł 9 czerwca 1964 r. i pochowany został na cmentarzu Salwatorskim w Krakowie.

Prace artysty znajdują się w zbiorach MNZP, MN w Krakowie, Warszawie i Poznaniu oraz Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie, Biblioteki Narodowej w Warszawie, Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu.

Bibliografia: *Czy wiesz kto to jest?* pod red. S. Łozy, Warszawa 1938; Dobrowolski T.W., *Stanisław Jakubowski – piewca starosłowiańskiego*, W: *Z dziejów kultury i literatury ziemi przemyskiej*, Przemysł 1978, s. 435-451; Grońska H., *Nowoczesny drzeworyt polski*, Wrocław 1971; Hałaciński H., *Exlibrisy S. Jakubowskiego*, Kraków 1928; Klemensiewicz Z., *Bibliografia exlibrisu polskiego*, Wrocław 1952; Koniński K. L., *Grafika Jakubowskiego w Muzeum Przemysłowym w Krakowie*, „Głos Narodu” 1930 nr 19; Kotowicz C., *Malarstwo Polski południowo-wschodniej*, Rzeszów 1982, s. 87-88; Kubaszewska H., *Jakubowski Stanisław*, W: *Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających*, t. 3, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1979, s. 185-187; *O polskiej sztuce religijnej*, pod red. J. Langmana, Katowice 1932; *Polskie życie artystyczne w latach 1915-1939*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1974; „Rocznik TPN w Przemysłu” 1912, t. 2, s. 227, tamże 1913-1922, t. 3, s. 8, 49, tamże t. 4, s. 129; Ryszkiewicz A., *Exlibris polski*, Warszawa 1959; Witkiewicz K., *Exlibris S. Jakubowskiego*, „Exlibris” 1924, z. 5.